

A Hadimúzeum

Fönn, a magas Budavárában, annak is az északnyugati csúcsán áll a régi Nádor laktanya. Hej, mennyi pestbudai polgár kedves katonamemléke fűződik a régi szobákhoz. Szép katonanóták, nemzetiszín pántlikás hadbavonulások, katonazenés masírozások, vagy éppen egy-két heti laktanyaáristom... bizonyisten, nem is ember, aki nem volt katona. Hiszen mindnyájunknak van egy pár emléke, háborús vagy békevilágból, amit Hány János bátyánk módjára felnagyítva olykor-olykor előszedünk a tarisznyánkból, amikor aztán se vége, se hossza a magyar katona csodálatos élményeinek...

Egyszóval: katonaviselt ember büszke rá, hogy ő is hordta a fringiát, meg a fénytisztára pucolt muskétát s valami olyan kicsi miniatűr hadimúzeumot rendez be a szívében, ahonnan olykor-olykor előcibálhatók a kiállított tárgyak, amelyek úgy csillognak az emlékezés láthatatlan, kedves könnyecppjei alatt.

Hanem bizony, azért mégis nagy dolog a háború. Ludendorff generális legutóbb azt írta egyik könyvében, hogy a béke nem más, mint előkészület a háborúra. Ha ez így nem is egészen igaz, az már bizonyos, hogy amióta két ember van a földön, háború azóta van. (Ádám meg Éva pláne, már a Paradicsomban kezdték a hadakozást.)

Ha ilyen régi a háború (mint maga az emberiség), akkor a haditudománynak már valószínűs művészetté kellett fejlődnie. Aminthogy így is van s aminthogy erről bárki meggyőződhetik, ha a Nádor laktanya nyugati szárnyán berendezett gyönyörű Hadimúzeum gyűjteményeit egyszer megtekinti.

Ez a gyűjtemény nemcsak azért érdekes, mert vitéz Aggházy Kamill ezredes elgondolása szerint csodálatosan tömör foglalatát adja a hadviselés egész fejlődésének, hanem azért is, mert a magyarság hadikészültségének különböző korokban való bemutatásával szinte gyönyörűséges époszt mesél nekünk arról a vitézségről, amely mindnyájunk szívében, ezer év óta feldobog, ha megszólalnak a kürtök, ha veszélyben a haza.

Katonás fegyelmezettség, rend, megható kegyelet mutatják a Hadimúzeum termeiben az egész történelmet összefogó nagy egységet, amellyel Aggházy Kamill ezredes megszervezte ezt a valóban nagy hiányt kitöltő gyűjteményt.

Már az épület külső, építészeti megoldásánál is érvényesült a világháborúban hőiesen résztvett igazgatónak a történelem iránti rajongó szeretete és stíluskészsége, amellyel néhány imitált törökkorabeli ágyúgolyót komponált az épület falába, figyelmeztetve mindnyájunkat, hogy a török korban is, az 1848—49-i szabadságharcban is éppen ezen a részen folyt Budavára visszafoglalásáért a leghevesebb ostrom.

De ha megtekintjük a festményeket és gyűjteményeket, amelyek a magyar múzeumok és képtárak kincseitől eltekintve, a leggazdagabb történelmi levegőt lehelik, a rendszerbe foglalt értékes történelmi szemlélet legművészbib tárgycsoportjaival találkozunk. Különösen érdekel minket Budavára törökkorabeli megszállására és megvívására vonatkozó gyűjtemény, a napoleoni kor ereklyéi (festmények, egyenruhák, csataképek stb.), a mindnyájunk által átélt világháború emlékei, a gyászos forradalmak és a diadalmas nemzeti újjászületés (a nemzeti hadsereg) korát, technikáját és szellemét megörökítő múzeumi anyag.

Ezt a nagy tudással, rengeteg történelmi studiummal összeválogatott anyagot alkalmasan egészíti ki a múzeum előtti sétányrészekén felállított löveggyűjtemény, amely érdekesen mutatja a legrégibb és legújabb »ágyú«-technika különbségeit. A Hadimúzeum külső keretét méltó módon egészíti ki két izgalmasan nagyszerű szobor: Kapisztrán János törökverő szent és a szabadságharc rehabilitált hősenek: Görgey Arthúrnak emlékműve. Ugy hisszük, szabad azt is elárulni, hogy ez a két szobor elsősorban ismét vitéz Aggházy Kamill igazgató Budát szépítő lelkének szülötte.

A Hadimúzeummal kapcsolatos Hadilevéltár vitéz Aggházy Kamill ezredes, igazgató másik személyes alkotása. Ez a Hadilevéltár a magyar történetírás, főleg hadtörténelem számára nyitott meg hozzáférhetetlen kincseskamrákat, amelyek hosszú idők után is hirdetni fogják annak a férfinak energiáját, szervezőképességét és tudományszomját, aki a magyar fővárost és a magyar nemzetet a Hadimúzeum és Hadilevéltár gazdag gyűjteményeivel megajándékozta.